

**2021-2030 METŲ PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS  
ENERGETIKOS MINISTERIJOS ENERGETIKOS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS  
PRIEMONĖS NR. 03-001-05-01-01 „ĮGYVENDINTI DUJOTIEKIŲ JUNGČIŲ STATYBOS  
IR STIPRINIMO PROJEKTUS“ APRAŠE NURODYTOS INFORMACIJOS  
PAGRINDIMO APRAŠAS**

**I SKYRIUS  
BENDROSIOS NUOSTATOS**

<b>Plėtos programos pažangos priemonės kodas ir pavadinimas</b>	03-001-05-01-01 „Įgyvendinti dujotiekių jungčių statybos ir stiprinimo projektus“
<b>Nacionalinio pažangos plano uždavinys</b>	5.1. Integruoti Lietuvos gamtinių dujų rinką į bendrą ES dujų rinką
<b>Plėtos programa</b>	2021–2030 metų plėtos programos valdytojos Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gruodžio 8 d. nutarimu Nr. 1064 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos energetikos plėtos programos patvirtinimo“ (toliau – EM PP).
<b>Atsakinga institucija (koordinuojančioji institucija)</b>	Energetikos ministerija (toliau – EM)

**II SKYRIUS  
SIEKIAMAS POKYTIS**

<b>PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS LAUKIAMAS POKYTIS</b>
<p><b>Problema:</b> Nepakankamas energetinis saugumas ir ribota prieiga prie Europos Sąjungos regioninių dujų rinkų.</p> <p><b>Spreštinios problemos priežastys (išdėstytos prioriteto tvarka):</b></p> <p><b>4.1. Izoliuota Baltijos valstybių ir Suomijos dujų rinka, jungčių su Vakarų Europa trūkumas:</b></p> <p>4.1.1. Dominuojantis gamtinių dujų tiekėjas regione.</p> <p>4.1.2. Apribota galimybė taikyti solidarumo mechanizmus ekstremaliosios situacijos dujų srityje atveju.</p> <p>4.1.3. Didėjantis vartotojų skaičius (vienetais), tačiau mažėjantis suvartotų dujų kiekis (MWh).</p> <p>4.1.4. Neišnaudojami visi perdavimo sistemos pajėgumai.</p> <p>4.1.5. Lietuvos vartotojams didesnės gamtinių dujų perdavimo sąnaudos.</p> <p>4.1.6. Lietuvos ir Baltijos valstybių dujų rinka neintegruota į bendrą Europos Sąjungos dujų rinką.</p> <p>4.1.7. Nepakankama konkurencija dujų tiekimo rinkoje.</p> <p>4.1.8. Nepakankamai išnaudojamas Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų (toliau – SGD) terminalo potencialas.</p> <p><b>4.2. Esamų jungčių Baltijos jūros regione nepakankamas pralaidumas:</b></p> <p>4.2.1. Neišnaudojamos visos galimybės Baltijos valstybių ir Suomijos bei Lenkijos gamtinių dujų rinkos dalyviams pasinaudoti saugumą užtikrinančia infrastruktūra (Lietuvos, Lenkijos rinkos dalyviams – Inčukalno požeminių gamtinių dujų saugykla, Lenkijos, Latvijos, Suomijos, Estijos rinkos dalyviams – Klaipėdos SGD terminalu).</p> <p>4.2.2. Nepakankama dujų tiekimo kelių maršrutų diversifikacija Baltijos jūros regione.</p>

**Pažangos priemonė, kuria bus sprendžiama problema:**

EM PP pažangos priemonė Nr. **03-001-05-01-01** „Įgyvendinti dujotiekių jungčių statybos ir stiprinimo projektus“ (toliau – Priemonė) (šalinamos 4 problemos 4.1 ir 4.2 priežastys):

- Dujotiekių jungtis tarp Lietuvos ir Lenkijos (GIPL)
- Dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimas (ELLI)

**Pažangos priemonės įgyvendinimo laukiamas pokytis:**

Iki 2014 m. Lietuva turėjo tik vieną gamtinių dujų tiekimo šaltinį. Pradėjus eksploatuoti SGD terminalą Klaipėdoje, atsirado galimybės į šalį tiekti gamtines dujas iš alternatyvių šaltinių, todėl dujų tiekimo nutraukimo tikimybė, susijusi su geopolitiniais veiksniais, sumažėjo. Alternatyvus dujų tiekimas taip pat sumažino apsirūpinimo dujomis riziką dėl techninio pobūdžio gedimų. Gamtinių dujų tiekimo sutrikimo Lietuvoje rizikų įvertinime<sup>1</sup> didžiausia numatoma rizika apibrėžta kaip susijusi su dujų tiekimo, kaip geopolitinio instrumento, taikymu. Daugiausia techninių, su rinka ir geopolitine aplinka susijusių rizikų tikimybė ir poveikį mažina SGD terminalas Klaipėdoje, kuris suteikia galimybę apsirūpinti dujomis iš alternatyvių šaltinių.

Baltijos valstybės, o nuo 2019 m. ir Suomija, kai pradėjo veikti dujotiekių jungtis tarp Suomijos ir Estijos *Balticconnector*, buvo sujungtos tarpusavyje, bet nebuvo integruotos į bendrą Europos Sąjungos dujų rinką, o buvusi vietinė regiono dujų infrastruktūra nebuvo pakankama užtikrinti visą reikiamą dujų tiekimo poreikį.

Tuo tikslu yra įgyvendinami dujotiekių jungčių statybos ir stiprinimo projektai.

**Dujotiekių jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos projektas (GIPL) – ĮGYVENDINTAS**

**Projekto vykdytojai** - „Amber Grid“ GIPL projektą įgyvendino kartu su Lenkijos dujų perdavimo sistemos operatoriumi GAZ-SYSTEM S. A.

Tarptautinio dujotiekių, jungiančio Lietuvą ir Lenkiją GIPL statybos darbai užbaigti 2021 m. gruodžio 31 d. Visas 165 km ilgio dujotiekis iki Lenkijos sienos užpildytas dujomis pradėjo veikti 2022 m. gegužės 1 d.

GIPL sujungė Baltijos šalis ir Suomiją per dujotiekių jungtis tarp Estijos ir Suomijos *Balticconnector* su Europos Sąjungos dujų tinklu, padidino prieigų prie alternatyvių dujų šaltinių skaičių Baltijos regione ir sustiprino dujų tiekimo saugumą bei konkurenciją. Šiuo metu Baltijos šalys ir Suomija **žemyniniu** būdu gali įsigyti dujas per jungtį su Lenkija, atsisakius dujų importo iš Rusijos.

Bendras tarptautinės dujotiekių jungties tarp Lietuvos ir Lenkijos ilgis yra 508 km, iš jų Lietuvos teritorijoje nutiesta 165 km, o Lenkijoje – 343 km. Dujotiekių skersmuo – 700 mm. Lietuvos pusėje dujotiekių jungties pradžios taškas įrengtas šalia Jauniūnų dujų kompresorių stoties, esančios netoli Vilniaus. Dujotiekis Lenkijoje prijungtas prie *Holowczyce* dujų kompresorių stoties.

Bendra GIPL projekto vertė siekia apie 500 mln. eurų, daugiau kaip 60 proc. lėšų šio projekto įgyvendinimui skyrė Europos Komisija. Prie projekto finansavimo prisideda ir Latvijos bei Estijos dujų perdavimo sistemos operatoriai.

Projektas užtikrino Baltijos šalių ir Suomijos dujų rinkos integraciją į Europos dujų rinką, didesnę energetinę saugumą bei sukūrė technines prielaidas žaliosios transformacijos plėtrai.

GIPL jungtis galės padengti 40% viso Baltijos šalių ir Suomijos gamtinių dujų poreikio. Per metus GIPL jungtimi bus galima transportuoti 27 TWh gamtinių dujų Baltijos šalių kryptimi. 21 TWh dujų per metus GIPL jungtimi bus galima transportuoti Lenkijos kryptimi.

<sup>1</sup> „Gamtinių dujų tiekimo sutrikimo Lietuvoje rizikų įvertinimas ir galimų scenarijų modeliavimas“, atliktas 2018 m. Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos užsakymu, vadovaujantis 2017 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 994/2010.

### **Dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo projektas (ELLI):**

Projektu siekiama padidinti dujų perdavimo jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumus, užtikrinti dujų tiekimo saugumą ir patikimumą, efektyvesnę infrastruktūros panaudojimą bei geresnę Baltijos šalių dujų rinkų integraciją. Įgyvendinus projektą, bus sudarytos palankesnės sąlygos naudotis Latvijos Inčukalnio požemine dujų saugykla.

Įgyvendinus ELLI projektą, dujų perdavimo pajėgumai bus padvigubinti, t. y. į Latviją padidės iki 130,5 GWh per parą, į Lietuvą – iki 119,5 GWh per parą.

Šis projektas taip pat sudarys geresnes sąlygas naudotis SGD terminalu Latvijos, Estijos ir Suomijos dujų rinkos dalyviams, o Lietuvos ir Lenkijos dujų rinkos dalyviams Latvijos Inčukalnio požemine dujų saugykla. Integravus Baltijos šalių dujų rinkas į bendrą Europos Sąjungos dujų rinką, ši jungtis taps svarbia maršruto, jungiančio Europos ir Rytų Baltijos regiono rinkas, dalimi.

#### **Projekto tikslai:**

- Užtikrinti pakankamus pajėgumus tarp Lietuvos ir Latvijos
- Pasinaudoti alternatyviais dujų tiekimo šaltiniais ir transportavimo keliais Baltijos regiono šalims
- Padidinti dujų tiekimo saugumą regione
- Prisidėti prie Europos Sąjungos (toliau – ES) vidaus energetinės rinkos kūrimo
- Padidinti rinkos integraciją ir konkurenciją
- Sustiprinti ES šalių energetinį solidarumą

#### **Projekto biudžetas ir finansavimas:**

- 2018 m. gegužės 25 d. „Amber Grid“ ir „Conexus Baltic Grid“ pasirašė trišalę ES finansinės paramos sutartį su Inovacijų ir tinklų vykdomąja agentūra (INEA) finansuoti dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo galimybių studiją pagal ES infrastruktūros tinklų priemonę (toliau – EITP, angl. CEF). Studijai parengti buvo skirta iki 175 tūkst. eurų ES finansinės paramos.
- 2019 m. gruodžio 20 d. CINEA, „Amber Grid“ ir „Conexus Baltic Grid“ pasirašė ES finansinės paramos sutartį finansuoti dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo statybos darbus. Pagal šią sutartį projektui skirta iki 4,9 mln. eurų ES finansinės paramos pagal EITP. „Amber Grid“ skirta iki 2,1 mln. eurų, „Conexus Baltic Grid“ – iki 2,8 mln. eurų ES finansinė parama.

#### **Projektas, vykdomas Lietuvoje, įtrauktas į:**

- ES Bendro intereso projektų sąrašą, paskelbtą 2021 m.
- Europos dujų perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO) dešimties metų plėtros planą.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 476 patvirtintą Nacionalinės elektros ir gamtinių dujų perdavimo infrastruktūros prioritetinių projektų įgyvendinimo planą.
- Gamtinių dujų perdavimo sistemos operatoriaus dešimties metų (2020 m. – 2029 m.) tinklo plėtros planą.

**EM PP pažangos Priemonės įgyvendinimas prisidės prie gamtinių dujų alternatyvių importo kelių diversifikavimo indekso (IRD) vertės padidėjimo.** IRD yra vienas iš pagrindinių rodiklių, naudojamų ES bendro intereso projektų atrankoje vertinant gamtinių dujų infrastruktūros poreikį skirtinguose regionuose ir valstybėse narėse. Šis indeksas pagal jo apibrėžimą yra skaičiuojamas remiantis techniniais dujotiekių pajėgumais ir vertina importo kelių diversifikavimą. Kuo jis mažesnis, tuo yra daugiau importo kelių alternatyvų.

Vadovaujantis šio indekso skaičiavimais, po GIPL įgyvendinimo (2022 m.) IRD bus 3791.

Igyvendinus ELLI projektą (2023 m.) nagrinėjamos EM PP pažangos Priemonės indeksas IRD bendras indeksas bus 3420. Vėlesniais metais IRD indekso vertė nesikeis, nes GIPL ir ELLI techniniai pajėgumai išliks tokie patys, todėl 2030 m. IRD indekso vertė išliks tokia pati.

### III SKYRIUS ALTERNATYVŲ ANALIZĖ

#### PIRMASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS ALTERNATYVOS

GIPL projektas užbaigtas 2021 m., pradėta jungties eksploatacija. ELLI projekto įgyvendinimui gauta ES finansinė parama pagal EITP, pasirašyta dotacijos sutartis, užbaigti viešieji pirkimai ir pasirašytos rangos sutartys. Numatoma ELLI projekto įgyvendinimo pabaiga 2023 m. pabaiga.

EM PP pažangos Priemonės įgyvendinimui nagrinėjama viena alternatyva, kuri susideda iš dviejų veiklų – GIPL ir ELLI projektų. Abiejų projektų įgyvendinimui buvo atliktos galimybių studijos, kuriose nagrinėtos projektų įgyvendinimo alternatyvos.

**Alternatyva:** Įgyvendinti dujotiekių jungčių statybos ir stiprinimo projektus

**Veiklos:**

- 1) Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos (GIPL) statyba;
- 2) Dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo (ELLI) darbai.

**Finansavimo forma:** Abiejų nagrinėjamų veiklų atveju – ES parama pagal EITP ir privačios bendrovės lėšos.

**Finansavimo apimtys:**

- 1) GIPL projektas: bendra projekto vertė siekia apie 500 mln. eurų, apie 60 proc. lėšų šio projekto įgyvendinimui skyrė Europos Komisija. Prie projekto finansavimo prisideda ir Latvijos bei Estijos dujų perdavimo sistemos operatoriai.
- 2) ELLI projektas: 2019 m. gruodžio 20 d. CINEA, „Amber Grid“ ir „Conexus Baltic Grid“ pasirašė ES finansinės paramos sutartį finansuoti dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimo statybos darbus. Pagal šią sutartį projektui skirta iki 4,9 mln. eurų ES finansinės paramos pagal EITP. „Amber Grid“ skirta iki 2,1 mln. Eur.

EM PP pažangos Priemonės vertinimo skaičiuoklėje naudotų duomenų šaltiniai:

- Kaštų-naudos analizė, dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos GIPL 2014 m.
- Finansinis ir socio-ekonominis modelis, dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimas ELLI, 2018 m.

#### ANTRASIS SKIRSNIS PLĖTROS PROGRAMOS PAŽANGOS PRIEMONĖS GERIAUSIOS ALTERNATYVOS PASIRINKIMAS

Finansinėje analizėje naudotos prielaidos:

Duomenų šaltiniai: Kaštų-naudos analizė GIPL, 2014 m. ir finansinis ir socio-ekonominis modelis ELLI, 2018 m.

Skaičiuoklėje taikyta Sąnaudų veiksmingumo analizė (SVA). Kaštų-naudos analizę taikyti šioje skaičiuoklėje netikslinga, nes abi veiklos (dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos (GIPL) ir dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų išplėtimas (ELLI)) – įgyvendintos arba vyksta statybos darbai. Abiejų veiklų atveju kaštų-naudos analizės buvo atliktos, abiem veikloms/projektams gautas ES finansavimas.

Finansinėje analizėje apskaičiuota finansinė grynoji dabartinė vertė (FGDV(I)) yra neigiama (-102 892 932 eur) ir tai rodo, kad projektas yra finansiškai neatsiperkantis.

Finansinės naudos ir išlaidų santykio (FNIS) rodiklis yra 0,31, t. y. mažesnis už 1, ir projekto įgyvendinimo išlaidos viršija projekto naudą, kas nulemia finansinės paramos būtinumą.

Skaičiuoklėje pasirinkta naudoti energetikos sektoriui rekomenduotiną 30 metų ataskaitinį laikotarpį.

Skaičiuoklės vykdymo pradžios data pasirinkta 2021 m. gruodžio 31 d. tik formaliai, atsižvelgiant į tai, kad reali Priemonės veiklų įgyvendinimo pradžios data – 2016 m. Visos Priemonės įgyvendinimui panaudotos išlaidos iki 2021 m. gruodžio 31 d. skaičiuoklėje pateikiamos 2021 m.

---